

اوشاقلارینان نچە دانیشماق لازیمدی

سۆزله اوشاغین ذهنینی دگیشه بیلر. چالیشین لاپ یاخجی سۆزله ایشلیدن. آنا-آنا اولماق لاپ چتین ایشلرین بیرى و عین حالدا ایشلرین لاپ معنالیسیدیر. موتاسیفانه مسئولیتلی اوشاقلارین تربیتی بارهده موجود فیکرلر بعضاً ایشتیباه رابیطه لره مونجر اولور.

سۆزله اوشاغین ذهنینی دگیشه بیلر. چالیشین لاپ یاخجی سۆزله ایشلیدن. آنا-آنا اولماق لاپ چتین ایشلرین بیرى و عین حالدا ایشلرین لاپ معنالیسیدیر. موتاسیفانه مسئولیتلی اوشاقلارین تربیتی بارهده موجود فیکرلر بعضاً ایشتیباه رابیطه لره مونجر اولور. بعضی والدینلر ایجازه وئرماق مئتودلاریندان ایستیفاده ائدیبلر اوشاغین ایستیقلا لینی الیندن آلیرلار. بعضی والدینلر ده ایجازه وئرماقدا حددن آرتیق بوش توتورلار اوراجن کی اوشاق فردی محدودیتی اؤرگشمیر.

تحقیقگر گۆرسدیر کی بو یوللارین هر ایکسی ده اوشاقلاردا بویوگندن سونرا سالیم رابیطه قورماغی چتینلیدیر. لاپ یاخجی تربیت احتیراملی و عدالتلی مئتوددور کی اونون هدی اوشاغین تسلیم اولماسی بوخ بلکه اؤرگشمه سی اولسون. اوشاغین احساسلارین انشیدید و اونا احتیرام قویماق، اونا اینتیخاب حقى وئرماق و قبول اولونا بیلمه یین عمللرین قاباغیندا عادلانه و موشخص محدودیتلر قویماق، سالیم بیر دنگه یارادار. بو مقاله ده سیزه اؤرگدیروق کی اوشاقلارینان رابیطه ده نتیجه سیز و اثرسیز یوللاردان ایجتیناب ائده سیز.

1. چوخ دانیشماق

والدین حددن آرتیق دانیشسالار اوشاقلار قولاق آسمازلار. موحقیقگر دئییرلر کی اینسانین بئینی بیر زماندا فقط دؤرد تیکه ایطیلاعات و یا مخصوص ایده، قیسا مودت حافیظه ده ساخلا یا بیلر. بو میقدار 30 ثانیه و یا ایکی جمله اولور.

فایداسیز نمونه:

«بیلیمیرم بو تترم سنین والیبال و اوزماق کیلاسینی نه ائدیم. حتماً جور گلمز کی اونلارین هر ایکسینه ده گنده سن چونکی والیبال کیلاسین شنبه، دوشنبه و چرشنبه ساعت 16 اولور کی اوزماق کیلاسینا حاضرلارشانندان سونرا واختین اولمایاجاق، مگر بو کی او کیلاسین وسایلینی ده قاباقجاندان ییغاسان و اؤزونله آپاراسان و بو یعنی پالتارلارین جومعه گونو بویولمالیدیر. . .»

بو پیامدا موشکلیف ایده لر وار کی اوشاغی گنج قویار و بو دا باعث اولار داها سیزین دانیشیغیزا قولاق آسماسین. هابئله بو دانیشیغین کولّی پیامی ایضطیرابلی و منفیدیر کی باعث اولار اوشاق ایسترس و تردیدین عکس العمل نیشان وئر. لازیم دئییل بو ایطیلاعاتین هامیسی بیر یقرده اوشاغا وئرله. اونو نچه یتره بؤلون کی بیلیمکی راحت اولسون. مانعلری دئمه میس ایجازه وئرین اوشاق اؤز اولوتیلرین دئسین.

فایدالی نمونه:

«ایسته سن کی بو تترم، هم والیبال و هم اوزماق کیلاسینا گنده سن، مجبورسان بیریندن قورتولوب فوراً او بیرسینه گنده سن. بونا گۆره یاخجی اولار بو موریده تصمیم توناق.»

بو نمونه ده دانیشیغی ایکی جمله ده خولاصه ائدیسیز و بو باعث اولار اونون درکی اوشاغا راحت اولسون. ضمیماً اساس هدی ده دئمیسیز و ایکینجی مرحله ده تقاضای مطرح ائله میسیز (کی اوتوروب بو موریده دانیشاسیز) و نهایتاً بو کی اوشاغین ایستکلرین نظره آلماق اؤز مئیلیزى بللی ائله میسیز.

2. حددن آرتیق دئینماق و هوشدار وئرماق

آنا-آنالارین چوخ هر شئین تتر حاضرلانماسی اوچون سحر اؤل واختلارین تلمه سی، ناهارلار، ورزیشی پالتارلاری، ایمضالانمیش مشق لر و بوجور زاددلارینان تانیشدیلار. واختیندا حاضر اولانمایان اوشاقلار مشغول والدین اوچون حیدک دردر سا ییلیر. آنا-آنالارین چوخ احساس ائدیبلر کی کونترول الیریندن چیخیب و اومیدسیزلیغینان ایستیرلر دئینماغینان موقعیتی کونترول ائله سینلر. دئینماغین بو موشکولی وار کی اونان اوشاقلارا اؤرگدیرسیز کی سیزی گۆرمه دیم توتسونلار چونکی بیلیرلر کی یئنه ده همان مسألله نی تیکرار ائده جاقسیر. کچیجک اوشاقلارین داها چوخ کؤمگه احتیاجلاری اولسا دا آنا-آنالارین بؤیومسینن اولار داها چوخ مسئولیت و آزادلیق وئرله ییلیرلر.

فایداسیز نمونه (10 یاشلی اوشاغا)

«سنی بیر ساعت تتر یوخودان اوپادارام چونکی هئج واخت واختیندا حاضرلانمیرسان. ایندی پالتارلانی گئیمه لیسن. مشق لرینی حاضرلاییبسان کی ایمضالایام؟»

10 دقیقه سونرا

«سنه دئیم حاضرلاش و سن هله واخت تلف انلیرسن؟ گۆروردا ائله ایش گۆره سن کی هامیمیز یوباناق؟ تتر اول گنت دیشلرینی یو و پالتارلارینی گئی.»

10 دقیقه سونرا

«مشق لرین هانی؟ دئیم گتیر ایمضالایم، پالتارینی هله گئیمه میسن؟ یوباناروق.»

و یئنه تیکرار . . .

بو اوشاغین آناسی چوخ مسئولیت بونونا آلیر و غیر موسقیم او اوشاغینان دانیشیر و موقعیتی کونترول ائله ماق اوچون اونا اینانمیر. بو مودتل تریشماق اوشاغین اؤزونه اعتیما دینی ارادان آپاریب اونو بؤیکلره باغلی ائلر. آنانین لحنی ده حیرصلی و منفیدیر کی اوشاغین حیرصلی و موقاویمتینه باعث اولار.

فایدالی نمونه:

«45 دقیقه یه جن ائودن چیخروق. لازیم اولان وسایلی حاضرلایانماسان، اؤزون موعلملرینه توضیح وئررسن.»

بو امرلر قیسادیلار و اوشاق او ایشلری گۆرمه سه بللی و موشخص بیر عاقیبتی مطرح ائلیر. بو یولونان اوشاغا ایمکان وئرلیر کی اؤز ایشلری نین طبیعی عاقیبتینی درک ائله سین.

3. اوشاغی یولا گتیرماق اوچون تقصیر و اوتانماقدان ایستیفاده ائله ماق

موهوم بیر مسألله وار کی کچیجک اوشاقلار سیزین احتیاجلاریزى درک ائله میبلر. اولار بؤیودوکجن سیزی ملاحظیه ائده بیلیرلر. بونا گۆره بو اینتیظار کی اولار اؤزلرین سیزین یئریزه قوبالار و سیزین گۆزوله باخالار، منطیقلی دئییل. ایندی کی بو ایشی گۆرتمیرلر بو معنا یا دئییل کی بیس اوشاقدیلار. فقط اوشاقدیلار و آنی لڈتله و محدودیتلرینی آزما ییش ائله ماغا مشغولدلار. والدینلرین چوخونون باشی شولوغ اولور و نچه ایشی بیر یتره گۆرور و بعضاً یادلاریندان چیخیر کی اؤزلریندن موعایات اولسونلار. اوندا کی احساس ائدیبلر اوشاق اولارینان همکارلیق ائله میر حیرصله یئرلر. چوخ موهومدر کی بوندان قایاق کی بو احساس انشیکه چیخا و سیزین اوشاغیزین رابیطه سیننی کورلایا، اؤزوزون خلوت ائله سیز و درین نفس چکماق و یا آیری یوللارینان حیرصیزی سو بوداسیز.

فایداسیز نمونه:

«نچه دفعه دئیم کی اویناتمالیلارینی سه مانا سال، باخ گۆر اویناتمالیلار اوتاغین هر یئرینه داغیلیب. نیه بیر ذره دیقت ائله میسن؟ گۆرمورسن کی سحر دن آیاق اوسته یم؟ ایندی ده گرک گلم سنین اویناتمالیلارینی بیغام و واختیمی تلف ائدم؟ نیه بو قدر خودین آدامسان؟»

بو آنا چوخ منفی انرژی تولید ائلیر. بونولا کی بیز اونون یورقونلوعون درک ائله بیلیروق آما اونون اوشاغینان رابیطه سی غیر مؤحترمانه دیر. اوشاغا «خودبین» دئماق چوخ موخریب اینتیدیر. اوشاقلار بو منفی مارکلاری ایچلرینه تۆکرلر و یاواش-یاواش بیله فیکرلشیرلر کی کیفایت قدر یاخجی دئییللر. اوشاغی تحقیر ائله ماق و موقصیر بیلماق اونون بئینینی منفی ائلر. گرک قبول اولمایان مارکی عمله ووراسیز آما یئنه ده اوشاغیزى سنوه سیز.

فایدالی نمونه:

«گۆرورم کی اویناتمالیلارینی هله بیغیشدرمامیسان، بو منی ناراحت ائلیر. منه چوخ موهومدیر کی اتو مورتب اولد و هامیمیز راحت اولاق. انشیکه اولان اویناتمالیلار گندیب یئرلرینده پاتمالیدیلار. صاباح سحر یئنه اولناری انشیکه اؤتوره بیلرسن.»

بو آنا حيصرنمه‌دن و بيرينى موقصر ائله‌مه‌دن اؤز احساسلارين و ايستكلرين مطرح ائليز و اوشاغينا دا پيس عاقبيت خط-نيشان چكمير و اونا توضيح وئيرير كي صباح تازادان ايמתحان ائله‌سين. او اوشاغا منفى انگيزه باييشديرمير و يا اونون شخصيتنه توخونمور.

قولاق آساماق

هامى سنور كي اوشاغى آيريلارينا احترام قويسون. بونون لاپ ياخجى يولو اؤز راييطةلريميزده احتراملى رفتارنيان اولگو دوزتماقدير. بو باعيت اولار اوشاق احترامين ارزيشينى بيلسين. چوخ واختلار ديقتاين قولاق آساماق والدينلر اوچون چتين ايش اولور چونكى اوشاقلار معمولاً سؤزون آراسينا آتيلارلار و بيزيم ذهنيده ده گؤرولمه‌لى ايشلرين دولودور. بو صورتده اوشاغا دئيه بيلروق كي ايندى اونا قولاق آسا بيلمروق چونكى كيتاب اوخوروق، اما 10 دقيقه سونرا اونون يانينا گنديب و سؤزلرينه قولاق آساق. چوخ ياخجى اولار كي اونو ديقتلى ائشيتماق اوچون اونون سؤزلرينه قولاق آساماغا موشخص زمان آيراق. البته ياديزدا اولسون كي اوشاقلار چوخ دؤزه بيلمزلر.

فايداسيز نمونه:

آنانين عكس العملى بير اوشاغا كي دئير فوتبالدا بير قول ووروب.

«گؤزلرينه باخمدان» اوغولوم چوخ قشنگ. ايندى گنت باجينا اوبنا(اؤز-اؤزون زممه) گارين شؤعله‌سين نيه بو قدر چوخا تديم؟»

فايدالى قولاق آساماق، گؤزونه باخماق و ال-اوز حركتى كيمي كلامسيز راييطةلر و موناسيب كلمه‌لردن ايستيفاده ائله‌ماغينان مونعكيس اولار. بو آنا اوشاغا بيلينديرير كي اونو اذيت ائله‌مه‌سين و اونا موهوم اولان زادلار آتاي موهوم دئييللر. بو باعيت اولار اوشاق تكليق احساس ائله‌سين.

فايدالى نمونه:

آنانين عكس العملى بير اوشاغا كي دئير فوتبالدا بير قول ووروب.

«به‌به! قول ووردون؟ چوخ عاليدي! اعلادي! من سنه فخر ائليرم. بير آزادان سونرا گليرم يانينا ايستيرم منه تعريفليه‌سن!»

بو آنا اؤز شوق و علاقه‌سينى گؤرسدير؛ و اوشاقدان ايستير كي تعريفليه‌سين. او اؤز احساسينى فايدالى صورتده گؤرسدير و اوشاغا ايجازه وئيرير اؤز عكس‌العملرينه آگاهليغي اولسون. بوچور عكس‌العمل باعيت اولار اوشاق بيلسين كي موهوم و ارزيشليدير و ديقت مركزينده اولماغا لياقتى وار. اوشاقلارى تربيت ائله‌ماق چوخ چتين ايشدير و هامى بعضاً ايشتيايه ائلر. اوشاغينان دوزگون راييطة چوخلى زمان و انرژيه احتياجى وار. اؤز احساسلاريميزدان و عكس‌العملريميزدن خبريميز اولماليدير كي لاپ دوز يولو سئچك. ايشلرين عاقبيتين اوشاقلارا نيشان وئيرماق، اونلارا محدوديتلر اؤرگدير و سؤزلرينه قولاق آساماق احترام قويماغي اونلارا اؤرگدير. اؤزوزدن ياخجى موعايات اولماليسيز كي اوشاقلارين تربيتنه لازيم اولان انرژيز اولسون. مؤخترم، مونعهيد و انرژيلى آنا-اناسى اولان اوشاقلار احساسلاريني داها دوز تعديل ائليه بيلرلر و بؤيوكندن سونرا داها ياخجى راييطةلر اولار.

لينك مطلب در سابت : <http://torki.tebyan-tabriz.ir/?MID=21&Type=News&id=503>